

Propozície

Hviezdoslavov Kubín 2018

64. ročník okresného kola

celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky

v umeleckom prednese poézie a prózy,

v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie

detí, mládeže a dospelých

26. marec 2018 I. – III. kategória

28. marec 2018 IV. kategória

Hornozemplínske osvetové stredisko vo Vranove nad Topľou

A. VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA

I. Charakteristika súťaže

1. Celoštátna postupová súťaž a prehliadka umeleckého prednesu poézie a prózy, tvorby recitačných kolektívov a divadiel poézie detí, mládeže a dospelých Hviezdoslavov Kubín je **najstaršou a najprestížnejšou** súťažou a zároveň **vrcholným podujatím** tohto druhu na Slovensku.
2. Súťaž je určená deťom, mládeži a dospelým.
3. Súťaž nie je tematicky zameraná, ani vymedzená.
4. Súťaž sa koná **každý rok**.

II. Ciele súťaže

Hlavným cieľom súťaže je nadobúdanie vedomostí, rozvíjanie zručností a umelecko-odborný rast kolektívov a jednotlivcov prostredníctvom poznávania, realizácie a prezentácie umeleckej tvorby v oblasti umeleckého prednesu a divadla poézie.

Ďalšími cieľmi sú:

1. prezentovať a konfrontovať súčasnú interpretačnú tvorbu v oblasti umeleckého prednesu jednotlivcov a kolektívov a inscenačnú tvorbu divadiel poézie;
2. hlbšie spoznávať literárne hodnoty a zoznamovať s nimi verejnosť. Rozširovať a prehĺbovať v súťažiacich literárne poznanie, tvorivosť, kultivovať ich jazyk, reč, zmysel pre rytmus, pestovať vzťah k slovu ako kultúrnej a umeleckej hodnote;
3. prispievať k vyhľadávaniu talentovaných a nadaných žiakov a študentov v oblasti umeleckého slova, viesť ich k samostatnej tvorivej činnosti, upevňovať ich záujem o sebazvedľovanie, prispievať k účelnému a efektívnemu využívaniu voľného času;
4. umožniť pedagogickým pracovníkom využívať poznatky zo súťaže na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu detí a mládeže v predmetoch slovenský jazyk a literatúra, estetická a etická výchova, a kultúrnym pracovníkom ponúknuť možnosť na skvalitnenie kultúrneho života v miestach a regiónoch;
5. aktivizovať slovnú interpretačnú a divadelnú tvorbu na základných, stredných a vysokých školách, základných umeleckých školách, centrách voľného času a ďalších subjektoch vzdelávacej, kultúrnej a umeleckej činnosti detí, mládeže a dospelých;
6. vytvárať možnosť prezentácie, vzájomnej konfrontácie, inšpirácie a vzdelávania pre všetkých záujemcov o túto činnosť prostredníctvom prehliadok, hodnotiacich diskusií a iných foriem vzdelávacích i sprievodných podujatí;

III. Riadenie súťaže

Vyhlasovateľ	Národné osvetové centrum z poverenia Ministerstva kultúry SR a Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR ¹
Odborný garant	Národné osvetové centrum
Organizátori	Krajské, regionálne osvetové a kultúrne strediská a kultúrne subjekty Hornozemplínske osvetové stredisko vo Vranove nad Topľou

B. ŠTRUKTÚRA SÚŤAŽE

I. Kolá súťaže

Súťaž má postupový charakter a je **viacstupňová**:

- a) triedne súťaže a prehliadky,
- b) školské súťaže a prehliadky,
- c) obvodné súťaže a prehliadky,
- d) okresné súťaže a prehliadky,
- e) regionálne súťaže a prehliadky,
- f) krajské súťaže a prehliadky,
- g) celoštátna súťaž a prehliadka.

II. Súťažné kategórie

a) **Súťaž jednotlivcov:**

Vo všetkých kategóriách **sa súťaží osobitne v prednese poézie a osobitne v prednese prózy.**

Umelecký prednes detí:

I. **kategória**

- **žiaci 2. – 4. ročníka** ZŠ a ZUŠ vo veku 7 – 10 rokov,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **5 minút**,

¹ Organizačný poriadok celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky Hviezdoslavov Kubín je zaregistrovaný na Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod číslom 2017/10888:4-10B0 a nadobúda účinnosť 1. januára 2018. Súťaž je zaradená do kategórie A v zmysle smernice MŠVVaŠ SR č. 23/2017 o súťažiach.

- umelecký prednes **prózy** maximálne **6 minút**.

II. kategória

- **žiaci 5. – 6. ročníka** ZŠ a prímy (1. ročníka) osemročných gymnázií a žiaci ZUŠ vo veku 10 – 12 rokov,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **5 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **6 minút**.

III. kategória

- **žiaci 7. – 9. ročníka** ZŠ a sekundy, tercie, kvarty (2. – 4. ročníka) osemročných gymnázií a žiaci ZUŠ vo veku 12 – 15 rokov,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **6 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **8 minút**.

Umelecký prednes mládeže:

IV. kategória

- **žiaci 1. – 4. ročníka stredných škôl**, 5. – 8. ročníka osemročných a bilingválnych gymnázií a ostatná nevysokoškolská mládež do 19 rokov vrátane²,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **8 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **10 minút**.

Umelecký prednes dospelých:

V. kategória

- **študenti vysokých škôl** bez ohľadu na vek, žiaci 5. – 6. ročníka konzervatórií a **dospelí od 20 rokov**³, - umelecký prednes **poézie** maximálne **8 minút**, - umelecký prednes **prózy** maximálne **10 minút**.

b) Súťaž kolektívov:

I. kategória

- **detské** recitačné kolektívy a divadlá poézie,
- vek účinkujúcich členov súboru **do 15 rokov**,

II. kategória

² Závaznosť vekovej hranice je platná k termínu súťaže základného, resp. východiskového kola.

³ Závaznosť vekovej hranice je platná k termínu súťaže základného, resp. východiskového kola.

- divadlá poézie a recitačné kolektívy **mládeže a dospelých**, - vek účinkujúcich členov súboru **nad 15 rokov**.

C. ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE SÚŤAŽE

I. Organizácia súťaže

1. Organizátorov jednotlivých kôl súťaže poveruje ich usporiadaním Národné osvetové centrum na celoštátnej úrovni, úrady samosprávnych krajov a okresné úrady na krajskej, regionálnej, okresnej a obvodnej úrovni a riaditelia škôl na školskej úrovni.
2. **Triedne a školské kolá** organizujú základné školy, základné umelecké školy a stredné i vysoké školy. Základné kolá pre dospelých organizujú kultúrne a osvetové zariadenia, občianske združenia.
3. **Obvodné kolá** (podľa potreby) organizujú a zabezpečujú vybrané školy a kultúrne zariadenia.
4. **Okresné kolá** organizujú osvetové/kultúrne strediská, centrá voľného času, odbory a domy Matice slovenskej, školy i ostatné kultúrne, školské a občiansko-spoločenské zariadenia.
5. **Regionálne kolá** (podľa potreby) organizujú regionálne osvetové a kultúrne strediská.
6. **Krajské kolá** súťaže organizujú vybrané regionálne a krajské osvetové a kultúrne strediská v spolupráci s vyššími územnými celkami a inými zariadeniami.
7. **Celoštátne kolo** súťaže a prehliadky organizuje s odbornou garanciou Národného osvetového centra Mestské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne v spolupráci s ďalšími celoštátnymi, krajskými a miestnymi inštitúciami.
8. Základným stupňom súťaže je triedne kolo. Víťaz triedneho kola postupuje do školského kola, potom do obvodného, okresného a regionálneho kola. Z regionálnych postupových súťaží postupujú víťazi do krajských súťaží. Víťazi krajských kôl postupujú do celoštátneho kola.
9. Súťaž na vyšších stupňoch pozostáva zo súťažných vystúpení, interného hodnotenia poroty, odborného seminára a môže byť obohatená o workshopy alebo iné aktivity.

II. Podmienky pre súťažiacich

1. Na súťaži sa môže zúčastniť každý neprofesionálny recitátor, záujemca o umelecký prednes a neprofesionálne kolektívy inscenujúce literárne texty.

2. **Žiaci I. – III. kategórie a recitátori IV. kategórie** majú právo prihlásiť sa do triedneho, resp. školského kola (v **V. kategórii** fakultného, školského, univerzitného) v škole, ktorú navštevujú.⁴ Ak sa školské kolá nekonajú, recitátori IV. a V. kategórie majú právo prihlásiť sa do súťaže základného kola podľa miesta bydliska alebo školy/pracoviska. V prípade, že školské a kultúrne inštitúcie základné kolá neorganizujú, recitátori IV. – V. kategórie majú právo prihlásiť sa do vyšších kôl súťaže (obvodné, okresné, regionálne, resp. krajské), avšak do najnižšieho kola, ktoré sa v okruhu ich pôsobenia organizuje. **Kolektívy** sa prihlasujú do regionálnych/okresných kôl **podľa miesta svojho pôsobenia**.
3. Na prihlásenie do súťaže musí kolektív/jednotlivec **spĺňať všetky podmienky uvedené v týchto propozíciách, kompetentná osoba musí vyplniť prihlášku (príloha k propozíciám), poslať so všetkými prílohami vo verzii Excel, ale aj poštou (resp. priniesť osobne), potvrdenú podpisom, na adresu Hornozemplínske osvetové stredisko, Sídlisko 1. mája 74, 093 01 Vranov nad Topľou do 21. marca.**
4. Súťaž sa koná v prednese pôvodnej slovenskej literatúry a svetovej literatúry v **slovenskom jazyku**.
5. Recitátori a kolektívy prechádzajú všetkými stupňami súťaže **s tým istým textom a s tou istou inscenáciou hry**, ktorými sa prezentujú v základnom stupni súťaže.⁵
6. Recitátor je povinný **prednášať text naspamäť**.
7. Do súťaže **nemožno vstúpiť s textom**, s ktorým recitátor v minulosti na súťaži Hviezdoslavov Kubín už vystúpil, alebo s ktorým získal umiestnenie na celoslovenských kolách iných recitátorských súťaží (Šaliansky Maťko, Beniakovce Chynorany, Vansovej Lomnička, Naša Vansovej Lomnička, Timravina studnička, ... a Slovo bolo u Boha, Dilongova Trstená a ďalšie).
8. Súborné sa **nemôžu zúčastniť na súťaži s inscenáciou**, s ktorou vstúpili do inej súťaže garantovanej Národným osvetovým centrom, ani s inscenáciou, s ktorou už súťažili na Hviezdoslavovom Kubíne v minulosti.
9. Podmienkou účasti jednotlivcov je **zaslanie elektronicky spracovaného súťažného textu prednesu vo formáte Word alebo PDF so zachovaním grafického členenia podľa knižného alebo časopiseckého vydania. Na súťažný text je potrebné uviesť meno recitátora, autora a prekladateľa, prípadne upravovateľa textu a meno/á pedagóga/lektora, s ktorým recitátor na texte pracoval.**
10. Podmienkou účasti kolektívu je **zaslanie elektronicky spracovaného scenára inscenácie s uvedením autorov a prekladateľov textov, ako aj tvorcov inscenácie.**

⁴ V prípade, že sa nemení veková kategória, tak: Recitátori, ktorí sa zúčastnili na celoštátnej súťaži a prehliadke Hviezdoslavov Kubín v predchádzajúcom roku, majú právo nastúpiť v nasledujúcom roku do súťaže v krajskom

kole. Podobne tí, čo sa zúčastnili na krajskom kole, môžu nastúpiť v regionálnom/okresnom kole. Tí, čo sa zúčastnili na regionálnom kole, môžu nastúpiť do okresného kola. Tí, ktorí sa zúčastnili na okresnom kole, môžu nastúpiť do obvodného/školského kola a účastníci obvodných kôl môžu nastúpiť do školského kola súťaže.⁵ Medzi stupňami súťaže môže kolektív v súťažnom vystúpení robiť úpravy na základe odporúčania odbornej poroty.

III. Požiadavky na organizátorov

1. Organizátor zabezpečí pre členov odbornej poroty možnosť dôkladnej prípravy na hodnotiacu prácu **zabezpečením textov** pred začiatkom súťaže.
2. **Školské prehliadky sa musia uskutočniť do 10. marca 2018.**
3. **Okresné prehliadky sa musia uskutočniť do 31. marca 2018.**
4. **Krajské prehliadky sa musia uskutočniť do 10. mája 2018.**
5. **Protokol o udelení cien a výsledkov so všetkými prílohami** je potrebné **poslať** na adresu odborného pracovníka Národného osvetového centra (kontakt v bode I. Kontakt) a na adresu organizátora vyššieho stupňa súťaže **bezprostredne po ukončení regionálneho/okresného a krajského kola súťaže**. Protokol tvorí prílohu tohto dokumentu.
6. Organizátor krajskej prehliadky podľa svojich možností zabezpečí **videozáznam súťažných** vystúpení a dodá jeden exemplár do Národného osvetového centra najneskôr **1 mesiac** pred termínom konania celoštátneho kola súťaže.

D. ODBORNÉ ZABEZPEČENIE SÚŤAŽE

I. Poroty

1. Na objektívne hodnotenie súťažných vystúpení a predstavení sa zostavujú odborné poroty z aktívnych odborníkov v oblasti umeleckého prednesu a divadla s adekvátnou viacročnou praxou, pričom odporúčané **zloženie poroty** je
 - **pre umelecký prednes:** recitátor, pedagóg (lektor) prednesu alebo slovenského jazyka a literatúry, herec, literárny autor, literárny vedec,
 - **pre recitačné kolektívy a divadlá poézie:** režisér, dramaturg, literárny vedec (teatrológ), hudobník, scénograf.
2. Poroty môžu mať **3 až 7 členov**, pričom odporúčaný počet porotcov je kvôli hlasovaniu nepárny.
3. **Okresné/regionálne poroty vymenujú riaditelia regionálnych a krajských osvetových stredísk, ktoré organizujú okresné/regionálne kolá súťaže. Organizátorom okresných/regionálnych kôl odporúčame vyberať porotcov z odporúčaného zoznamu porotcov, ktorý tvorí prílohu týchto propozícií.**

4. V odbornej porote **na krajskej úrovni** musí byť **jeden člen vymenovaný Národným osvetovým centrom**. Ostatných členov krajskej poroty vymenujú riaditelia regionálnych a krajských osvetových stredísk, ktoré organizujú krajské kolá súťaže. Pri výbere porotcov odporúčame organizátorom krajských kôl vyberať z odporúčaného zoznamu porotcov, ktorý tvorí prílohu týchto propozícií.
5. Celoštátnu porotu **vymenuje generálny riaditeľ Národného osvetového centra**.
6. Člen odbornej poroty na každom stupni súťaže **nesmie byť v konflikte záujmov**, t. j. v porote **nemá pôsobiť** porotca, ktorý **recitátora pripravoval** (s výnimkou triednych a školských kôl), alebo je so súťažiacim v **príbuzenskom vzťahu**.

II. Hodnotenie súťaže

1. **Hodnotenie prebieha zaradením všetkých súťažiacich do zlatého, strieborného a bronzového pásma.**
2. Porota ďalej udeľuje **len jedno 1. miesto, 2. a 3. miesto** môže byť znásobené. **Jednotlivec alebo kolektív umiestnený na 1. mieste postupuje do ďalšieho kola súťaže.**⁵ Na celoštátnom kole sa v detských kategóriách miesta neudeľujú.
3. Porota môže udeliť **čestné uznania**, prípadne **špeciálne ceny** v odôvodnených prípadoch.
4. Na **krajskej úrovni** porota spracúva a odovzdáva organizátorom **hodnotiacu správu**, ktorá obsahuje odbornú analýzu a zdôvodnenie rozhodnutia poroty, **predseda poroty**. Na **celoštátnej úrovni** to vykonáva **každý člen** odbornej poroty. Hodnotiaca správa tvorí prílohu týchto propozícií.
5. **Kritériá hodnotenia:**
v kategórii umeleckého prednesu súťaže jednotlivcov:
 - a. dramaturgická príprava predlohy
 - **vhodnosť výberu textu** podľa veku a typu recitátora,
 - myšlienková a umelecká **náročnosť predlohy**,
 - **originalita a objavnosť predlohy**,
 - **správne pochopenie obsahu** a zmyslu textu,
 - **rozbor, členenie a úprava predlohy**,
 - **vystihnutie žánrových a štýlových osobitostí** textu,
 - **aktuálny výklad** recitovaného textu;
 - b. tvorivosť a osobnostný prístup recitátora
 - **schopnosť vnútorného videnia** a čítania recitátora,

⁵ Na nižšom stupni súťaže môže porota v prípade vynikajúcich výkonov inscenácií odporučiť na postup aj 2. miesto. Organizátor vyššieho kola súťaže, v prípade celoštátneho kola Národné osvetové centrum, spolu s ďalšími odborníkmi rozhodnú podľa koncepcie a možností, či je možné návrh prijať.

- **schopnosť vytvorenia vzťahu, názoru a postoja** k textu,
- **hlasová a rečová technika** recitátora,
- **originalita a kultivovanosť** rečového prejavu a vystupovania,
- **tvorivá práca** s recitátorskými výrazovými prostriedkami,
- funkčnosť použitia **slovných a mimoslovných prostriedkov**,
- **výstavba, gradácia a pointovanie** prednesu,
- **miera rozumovej a citovej účasti** na prednese;

c. pôsobivosť prednesu na poslucháča

- **zacielenosť** na poslucháča a kontakt s ním,
- **presvedčivosť** interpretácie, - pôsobenie recitátora **ako osobnosti**,
- **originálnosť recitátora** a jeho výkonu.

v kategórii recitačných kolektívov a divadiel poézie:

d. dramaturgia

- **vhodnosť témy a predlohy** pre kolektív (vek, sociálne a kultúrne zázemie, špecifickosť kolektívu),
- **myšlienková a umelecká náročnosť predlohy**,
- **originalita, novosť a objavnosť** predlohy,
- **spracovanie literárnej predlohy** do scenára (rešpektovanie témy, formy a špecifickosti literárnej predlohy; vystihnútie obsahových, žánrových a štýlových osobitostí textu; vystihnútie aktuálnosti obrazov, myšlienok či formy textu; členenie na party),
- **uplatnenie dramatických zákonitostí** pri tvorbe scenára,
- **harmónia literárnosti a dramatickosti** v scenári,
- **pochopenie obsahu** a zmyslu predlohy a scenára,
- **aktuálnosť predlohy** a scenára,
- **dramaturgické a pedagogické zámery a ciele**, ich naplnenie v scenári;

e. javiskové stvárnenie

- **jasnosť a cieľ** režijnej koncepcie,
- **zreteľnosť myšlienkovo-poetických rovín a javiskových obrazov**,
- **členenie, charakter výstavby a temporytmus** inscenácie,
- **hlasová a výrazová úroveň interpretov** (technika hlasu a reči jednotlivcov a zboru; čistota, výraz, plasticnosť sólových interpretov a zboru; charakteristika, vzťahy, funkcie jednotlivcov a zboru; tempo, rytmus, kompaktnosť interpretačného kolektívu),
- **pohybové, prípadne choreografické spracovanie** inscenácie (charakter, cieľ, funkčnosť, nápaditosť pohybu a choreografie vo

vzťahu k téme a dramaturgicko-režijnému cieľu; pohybová úroveň a technika interpretov, realizácia javiskových a choreografických foriem),

- **výtvarné spracovanie** inscenácie (výber, charakter a funkčnosť hmotného – výtvarného – materiálu vo vzťahu k téme, scenáru a k dramaturgicko-režijnej koncepcii; estetika farieb a tvarov v kostýmovaní a scénografii, výtvarný štýl inscenácie; pohyb výtvarného materiálu na scéne, jeho funkčnosť, obrazotvornosť a technická presnosť),
- **koexistencia a súhra všetkých javiskových zložiek;**

f. zameranosť na diváka

- **komunikatívnosť** inscenácie s divákom,
- **súhra slovného, poetického a dramatického** v inscenácii, - **originálnosť a jedinečnosť** inscenácie.

E. FINANČNÉ ZABEZPEČENIE SÚŤAŽE

1. **Nižšie stupne súťaže** sú financované na základe legislatívnych predpisov Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, možností škôl, školských inštitúcií a okresných úradov, ďalej podľa možností úradov samosprávneho kraja a regionálnych osvetových a kultúrnych stredísk, ako aj miest a obcí.
2. **Regionálne súťaže** sú financované z prostriedkov úradov samosprávnych krajov a regionálnych osvetových a kultúrnych stredísk, ako aj miest a obcí.
3. **Krajské súťaže** sú v rezorte kultúry finančne zabezpečované v rozpočtoch vybraných regionálnych osvetových a kultúrnych stredísk zo zdrojov samosprávnych krajov a miestnych inštitúcií a z prostriedkov Fondu na podporu umenia, v rezorte školstva z rozpočtu okresných úradov.
4. **Celoštátna súťaž** je financovaná z rozpočtu Ministerstva kultúry SR, Národného osvetového centra, z prostriedkov spoluorganizátorov a organizátorov a z prostriedkov Fondu na podporu umenia.
5. Organizátori všetkých stupňov súťaže môžu využívať finančné príspevky od sponzorov, občianskych združení a iných inštitúcií.

F. DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE

1. Víťazní jednotlivci a kolektívy na celoštátnom kole súťaže budú navrhnutí na účinkovanie na **Scénickej žatve 2018** (Martin), **Kremnických gagoch 2018** (Kremnica), **Medzinárodnom festivale poézie vo Valašskom Meziříčí 2018** (18. – 20. 10. 2018 vo Valašskom Meziříčí v Českej republike).
2. V prílohe č. 1 nájdete **Prihlášky** na Hviezdoslavov Kubín 2018 (vyplňa súťažiaci).
3. V prílohe č. 2 nájdete **Protokoly o udelení cien a výsledkov** regionálnej a krajskej postupovej súťaže a prehliadky (vyplňa organizátor daného stupňa súťaže).
4. V prílohe č. 3 nájdete **Postup recitátora** (vyplňa organizátor daného stupňa súťaže).
5. V prílohe č. 4 nájdete **Hodnotiace správy** pre porotcov (vyplňa predseda poroty na nižších stupňoch súťaže a všetci členovia poroty na celoštátnej úrovni).